

PEERREVIEW
26 & 27 MEI 2021

PROFESSIONELE BACHELOR JOURNALISTIEK

erasmus
HOGESCHOOL BRUSSEL

Datum bezoek
26 & 27 mei 2021

Panelleden
Tim Pauwels (Nieuwsombudsman VRT-NWS), voorzitter
Liesbeth Van Impe (Hoofdredactrice Het Nieuwsblad), lid
Patrick Herroelen (oud-opleidingshoofd BA Journalistiek AP Hogeschool Antwerpen), lid
Sander Van Hoorn (multimediaal correspondent NOS Nieuws correspondent EU), lid
Matilde Robert (Student Vroedkunde EhB 3de bachelor), student lid

Secretaris
Véronique Vandenbossche (adviseur kwaliteitsborging, Erasmushogeschool Brussel)

BEOORDELING

Het peerreview panel beoordeelt de kwaliteit van de opleiding **Professionele Bachelor Journalistiek** als **VOLDOENDE**. De opleiding bestaat uit een regulier voltijds traject op drie jaar. Studenten met een bachelor- of masterdiploma kunnen via vrijstellingen EVK instappen in een verkort traject van één of twee jaar. Die zij-instromers volgen samen met de reguliere studenten het traject. Het panel beoordeelt het regulier traject als kwalitatief voldoende.

De panelleden spraken met het opleidingshoofd, zijn adjunct, met de departementaal directeur, met de departementaal kz-coördinator, de studenten- en trajectbegeleider, de studentenvertegenwoordigers in de opleidingscommissie, met studenten, met alumni, met vertegenwoordigers van het werkveld en met het onderwijzend personeel. Ze bezochten de redactielokalen en de studio's.
Het panel waardeert de hoge inzet en het engagement van opleidingsverantwoordelijken en onderwijzend personeel. Dat veel lesgevers nog met beide voeten in de praktijk staan, is een troefkaart. De panelleden spreken hun waardering uit voor de coachende aanpak en voor de multimediale en publicerende ambitie van de opleiding.
Het panel ziet wel als verbeterpunt dat de opleiding dit multimediale karakter beter kan doortrekken in de verschillende vakken en opdrachten. Met name ook met het oog op sociale media die net zo goed een platform voor journalistieke inhoud worden.
Het panel is onder de indruk van het praktijkgericht wetenschappelijke onderzoek waarbij de studenten betrokken worden.
Het panel is niettemin bezorgd over het aantal inschrijvingen dat onder druk staat en over de instroom van studenten met BSO-opleiding die weinig resultaat halen. Ze stelt vast dat de opleiding structureel sterk steunt op een zeer beperkt organiserend team.

De panelleden zien mogelijkheden via het aanscherpen van de troeven van de opleiding: het duidelijk naar voren schuiven van wat precies de extra's zijn die een opleiding met een grootstedelijk, internationaal en kosmopolitisch karakter in Brussel kan bieden. Brussel is een troefkaart, maar "Brussel" benoemen in de communicatie volstaat niet als argumentatie. Ze raden aan om het multimediale karakter zeker te behouden, maar het juist nog verder door te trekken in de publicaties en in het afstudeerproject. Het multimediale aspect kan ook beter uitgespeeld worden naar toekomstige werkgevers. Ze raden aan om nog meer in te zetten op publicatie en daartoe de website Erasmix (en zijn sociale-mediaplatformen) beter uit te werken. Die vormen op zichzelf immers een permanent promotiekanaal voor de opleiding en haar afgestudeerden.
Het panel raadt aan om meer in te zetten op rekrutering en het opleidingsteam daarin ook te ondersteunen.
Verder wil het panel uitdrukkelijk het signaal geven dat de opleiding niet mag inleveren op taalkwaliteit en dat degelijk omgaan met wetenschappelijke inhoud een kwaliteitselement is dat de opleiding nog verder kan uitdiepen.
Het panel waardeert het ook dat voor de samenstelling van het panel gekozen is voor mensen uit het werkveld. Omdat zulke mensen onvermijdelijk een hoge werkdruk kennen, bracht dat onvermijdelijk ook wat uitdagingen mee. Zo betreurt het panel dat er niet één duidelijk afgelijnde printbare tekst was ter voorbereiding van de peerreview en dat het afwerken van het verslag ongeveer een half jaar in beslag heeft genomen.
Dat alles neemt niet weg dat het panel gecharmeerd was door het eigenzinnige, creatieve en enthousiaste karakter van zowat alle gesprekspartners die de opleiding dragen en van de praktisch opbouw van de opleiding met een nadruk op "doen". Panellid Sander Van Hoorn zei daarover: "Mochten we 18 jaar zijn, dan zouden we als panelleden graag aan deze opleiding begonnen zijn."

ACHTERGROND

DOEL PEERREVIEW

De peerreview bestaat uit een bezoek van een onafhankelijk panel van externe experten aan een opleiding. Via een gesprek met de opleiding gaat het panel de kwaliteit van de opleiding na. Indien noodzakelijk kan het peerreview panel een signaal geven aan het bestuur dat de kwaliteit van de opleiding ondermaats is en een herstelplan moet opgemaakt worden.

INHOUD RAPPORT

Dit rapport is opgebouwd volgens de fasen in het onderwijsproces zoals het aan EhB is vormgegeven. Via zes brede vragen wordt de kwaliteit per fase nagegaan. Die brede vragen zijn een specifieke vertaling van de kwaliteitskenmerken uit de Codex Hoger Onderwijs[1] en de European Standards and Guidelines[2] die focus hebben op onderwijs.

Figuur 1: Onderwijsproces EhB en brede vragen peerreview

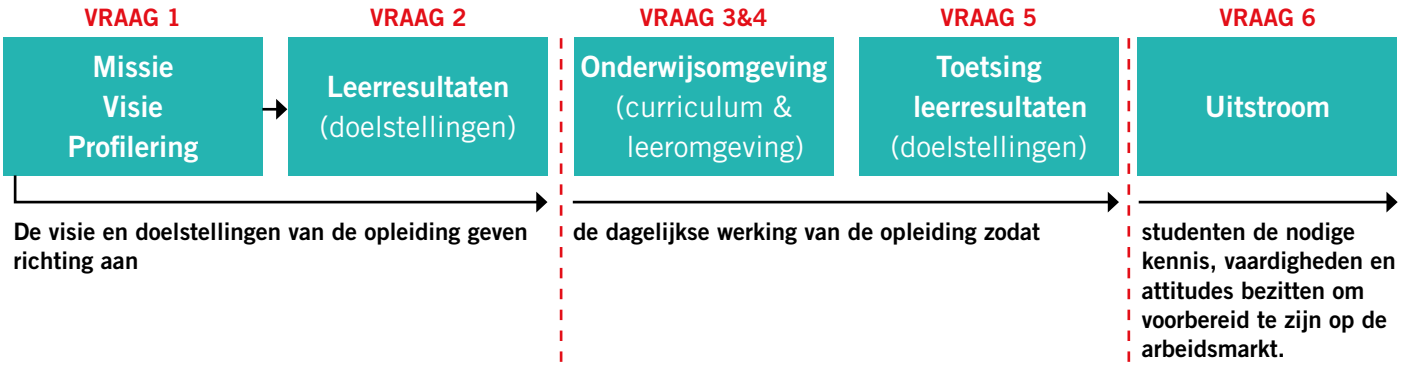

Dit rapport is een weerslag van sterktes, verbeterpunten en aandachtspunten per brede vraag.

- **Sterktes** verwijzen naar goede praktijken en/of best practices in de opleiding.
- **Verbeterpunten** zijn aandachtspunten die prioritair bijgestuurd moeten worden om de nodige kwaliteit in de opleiding te bekomen of te verzekeren.
- **Aanbevelingen** zijn suggesties of ideeën van het panel om sterktes verder uit te werken of adviezen om bepaalde aspecten in de opleiding te versterken.

Er is geen doorlopende tekst. De sterktes, verbeterpunten en aandachtspunten worden weergegeven als opsommingen die elk voor zich spreken. De opleiding kan met de verbeterpunten en aanbevelingen meteen aan de slag en krijgt tegelijkertijd bevestiging van de goede praktijken.

1 Codex Hoger Onderwijs, Hoofdstuk 9/1, Afdeling 1, Art. II. 170/1

2 ESG 2015

BEOORDELING

Het panel geeft een eindoordeel over het geheel van de zes brede vragen en voor de gehele opleiding. Als er varianten zijn in de opleiding (afstudeerrichtingen, vestigingen, werktrajecten...) kan het panel, indien opportuun, sterktes of specifieke verbeterpunten/ aanbevelingen voor een variant aangeven.

Met een **voldoende** beoordeling bevestigt het panel dat de kwaliteit in de opleiding voldoet aan de gestelde maatschappelijke en internationale verwachtingen. De kwaliteit kan d.m.v. de toelichting bij de brede vragen worden aangetoond.

Met een **onvoldoende** beoordeling geeft het peerreview panel een signaal aan het hogeschoolbestuur dat dringende actie noodzakelijk is om de basiskwaliteit op één of meerdere vragen te garanderen.

Indien de beoordeling onvoldoende is, moet dit oordeel omstandig onderbouwd worden door de panelleden.

1 Codex Hoger Onderwijs, Hoofdstuk 9/1, Afdeling 1, Art. II. 170/1

2 ESG 2015

ONDERBOUWING D.M.V. DE ZES BREDE VRAGEN

1. BESCHIKT DE OPLEIDING OVER EEN HELDERE, ACTUELE EN GEDRAGEN MISSIE, VISIE EN PROFILERING?

STERKTES

In het opleidingsplan omschrijft de opleiding Journalistiek haar **visie** in volgende kernwoorden: eigentijds-professioneel; Brussels; ambitieus- proactief; publicerend; onderzoekend; relevant voor maatschappij & werkveld en altijd dicht bij de student.

Het panel stelt vast dat lectoren, studenten en alumni **goed op de hoogte** zijn van de visie en missie en die ook uitdragen. Meer nog, door het laatste PWO-onderzoek 'Toekomst van de journalistiek en implicaties voor journalistiekopleidingen' (2020-21) gaat de opleiding proactief aan de slag met de nieuwe tendensen. Zo gaat de opleiding duidelijk in op een aanbeveling van de vorige visitatie.

Uit de gesprekken met de verschillende **stakeholders** zoals de lectoren, studenten, alumni en werkveld, stelde het panel vast dat de visie en de eigenheid van de opleiding bij allen **bekend** is.
Meermaals kwam de nauwe band tussen lectoren en studenten ter sprake. Alumni verwijzen naar **persoonlijke coaching en feedback**.

Het panel stelt eveneens vast dat de opleiding terecht mag claimen dat ze eigentijds, proactief en relevant is. Het panel kreeg inzage in het eigen onderzoek van de opleiding dat vernieuwing brengt in de opleiding en het werkveld, zoals het onderzoek uit 2015-18 (Factchecks). Daarnaast zag het panel uit de verslagen van de resonantiecommissie dat de opleiding de vinger aan de pols houdt van wat er leeft in het werkveld.
De opleiding journalistiek **onderscheidt** zich van de andere journalistieke bachelor- en masteropleidingen in Vlaanderen op volgende vlakken: geïntegreerde praktijkvakken, een kosmopolitische kijk op de wereld, dynamische werkvormen, stage in het tweede én derde jaar, all round opleiding met focus op multimediale, een enthousiast team, werkveld als jury voor het eindwerk en een taalbewaker.

In de gesprekken met studenten en alumni blijkt dat de keuze om de opleiding Journalistiek te doen aan de Erasmushogeschool Brussel vaak bepaald werd door de twee stages en Brussel. Ze zijn lovend over de begeleiding van de stage en de mogelijkheden tot een individueel parcours op basis van de eigen interesses.

Het werkveld en de alumni zijn tevreden over de ***all round*** **opleiding** en zien de **multimediale** scope als een sterkte. Het panel waardeert eveneens die keuze.

Hoewel studenten aangeven dat ze voor bepaalde technische aspecten verdieping missen, geven werkveld en alumni aan dat dergelijke technische skills best op de werkvloer worden aangeleerd omdat die snel verouderen en zeer context-specifiek zijn. Het panel volgt dus de keuze van de opleiding om in te zetten op een all round opleiding met meer generieke competenties, een degelijke kennisachtergrond en een gedegen talenkennis eerder dan op specialisatie in specifieke technische vaardigheden.

Dat neemt niet weg dat het belangrijk is dat alle studenten in contact moeten komen met diverse media en publicatieplatformen.

VERBETERPUNTEN

/

AANBEVELINGEN

Het panel merkt dat de visie en de eigenheid van de opleiding sterk leeft binnen de opleiding en bij de directe stakeholders. Het panel denkt dat de opleiding hierin een stap verder kan gaan door de **visie meer te laten doorleven in de producten** van de studenten en dus ook in Erasmix. Beide kunnen dan echt als uithangbord dienen voor de opleiding en de externe communicatie. Erasmix heeft allicht minder zin als een papieren publicatie, maar zou meer een nieuwswebsite moeten zijn die de actualiteit bekijkt van een jong, kosmopolitisch en grootstedelijk standpunt. Dat dat allicht niet gedurende het volledig jaar kan worden volgehouden, is op zichzelf geen bezwaar. In bepaalde periodes van het jaar zou de opleiding de ambitie mogen hebben om zichzelf te zien als “een nieuwswebsite met een opleiding journalistiek” in plaats van omgekeerd. Erasmix moet daarvoor een betere lay-out en duidelijker eigen stijl en invalshoek ontwikkelen.

In de visie en de eigenheid van de opleiding Journalistiek komt **Brussel** en de internationale en kosmopolitische kijk heel sterk aan bod. Studenten en alumni geven aan dat de opleiding dat bij werving heel sterk als USP *(Unique Selling Proposition)* in de markt zet maar ze vinden ook dat de opleiding daar toch nog heel wat kansen laten liggen. Eén alumnus zei: “Ze beloofden ons Brussel, maar het was toch vooral de Zespenningenstraat.”

Tijdens de opleiding zien de studenten wel dat de opleiding inzet op Brussel door bijvoorbeeld een oefening waarbij de student een Brusselse wijk ‘adopteert’ en zo de wijk exploreert. De studenten pitchen tijdens de oefening alleen ideeën maar leveren geen journalistiek werk. Binnen de visie van een publicerende opleiding zou het juist een meerwaarde zijn dat studenten kunnen publiceren rond hun Brusselse wijk. De alumni betreurden dat dit project, of soortgelijke projecten, naar hun aanvoelen beperkt bleven tot het eerste jaar.

Het panel meent dat publiceren rond **grootstedelijke** thema’s die een jongerenpubliek kunnen aanspreken via een multimediale mix een uniek accent kan geven aan de opleiding. Het zou meer studenten kunnen warm maken om naar Brussel te komen. De verworven journalistieke vaardigheden zoals wereldburgerschap, interculturele skills en ‘durven’ kunnen afgestudeerden aanwenden in andere grootstedelijke contexten.

Het panel is van oordeel dat de troefkaart van de opleiding eerder “grootstedelijkheid” in het algemeen is dan Brussel an sich. De opleiding zou daarom in haar communicatie moeten verduidelijken **welke vaardigheden** je dan precies opdoet die ook in een andere grootstedelijke context en ander journalistiek werk kunnen renderen.

Wat betekent wereldburgerschap concreet? Wat kunnen en durven de EHB-studenten meer dan andere? En hoe vertaalt zich dat in de opleiding? Door die elementen nog meer operationeel te maken, kan je nog meer potentiële studenten, maar ook toekomstige werkgevers overtuigen. Redacties zijn sterk op zoek naar profielen die kunnen schrijven voor een jong en kosmopolitisch, grootstedelijk publiek. Brussel dient daarbij als middel en niet als doel binnen de opleiding. Ook in Vlaanderen zijn er steden met een grootstedelijke problematiek.

Het panel is bezorgd over het **dalende studentenaantal**. Het marktaandeel van de opleiding aan de Erasmushogeschool Brussel daalt van 26% naar 19% tussen 2016 en 2020. Ook het totaal aantal instromers daalt van 53 naar 39 inschrijvingen. Er zijn twee andere trends die het panel bezorgd maken. Ten eerste is er de leeftijd van de instromers waarbij slechts 20% van de studenten 17 of 18 jaar is bij instromen en 60% is 19, 20 of 21 jaar. Het panel vermoedt een studievertraging in het parcours van die laatste groep van studenten.

Ten tweede is er de toename van het aantal instromers met een BSO-achtergrond en een daling van het aantal studenten met een TSO-diploma. De opleiding geeft aan dat studenten uit het BSO weinig bagage hebben en weinig kans op slagen. Zowel het panel als de studenten menen dat de opleiding een **breder publiek** zou moeten kunnen aanspreken. Campus M&M heeft een heel divers publiek, maar studenten geven aan dat ze dit onvoldoende terugvinden binnen hun eigen opleiding en hun lectoren. Nochtans komen ze tijdens de stages wel terecht op meer diverse redacties. Het panel heeft de indruk dat de opleiding in de werving heel sterk het taalaspect benadrukt en hierdoor ontmoedigend communiceert naar potentiële meertalige instromers toe. Nochtans zijn sommige redacties op zoek naar meertalige profielen met diverse achtergronden. De opleiding journalistiek op EhB zou juist actief kunnen rekruteren op dergelijke profielen, zonder daarom in te leveren op de kwaliteit van het Nederlands.

Het panel merkt ook op dat er binnen TSO-opleidingen ook heel wat profielen zitten die succesvol tot journalist kunnen opgeleid worden. Uit de kengetallen voor het academiejaar 2019-20 beschikbaar op de website van het **Departement Onderwijs en Vorming**, blijkt dat het percentage aan Journalistiek studenten met een TSO-diploma per instelling fluctueert tussen de 22 en 43% van het totaal aantal studenten binnen die opleiding. Bij EhB heeft 28% van de Journalistiek studenten een TSO-diploma.

De opleiding merkt op dat **rekrutering** zeer arbeidsintensief is en dat weinig schouders de opleiding dragen. De communicatiedienst van de hogeschool zet in op de algemene communicatie en strategie en minder op de ondersteuning van de specifieke opleidingen. De opleiding merkt eveneens op dat de acties van de laatste jaren (aanstelling diensthoofd communicatie, servicebook, …) stappen zijn in de communicatie die de opleiding Journalistiek vooruithelpen. Het ontbreekt de opleiding vaak aan mankracht om schoolbezoeken te organiseren of andere acties te ondernemen. Het panel vraagt te onderzoeken of het kernteam van de opleiding daarin meer kan ondersteund worden door de hogeschool.

Het panel meent dat het **publiceren** van artikels en boodschappen van studenten op **online** platformen en sociale media over de grootstedelijke context ook wervend kan werken en de opleiding een dynamische uitstraling kan geven, in lijn met de update voor Erasmix waarvan hoger sprake.

Het panel adviseert om erover te waken dat de werkveldcommissie voldoende divers is. Momenteel is die sterk bevolkt door Bruzz.

2. BESCHIKT DE OPLEIDING OVER EEN SET VAN ADEQUATE OPLEIDINGSSPECIFIEKE LEERRESULTATEN EN INDICATOREN?

STERKTES

Het domeinspecifiek leerresultatenkader is duidelijk vertaald naar een **opleidingsspecifiek leerresultatenkader**. Het panel oordeelt dat de opleiding Journalistiek ambitieus is in zijn opleidingsspecifieke leerresultaten. Vooral de nadruk op doen en het publiceren vindt het panel een grote troef voor een startende beroepsbeoefenaar.

Het panel vindt de visie van de opleiding zoals het kosmopolitisme, Brussel en “doen” zeker duidelijk terug in de opleidingsspecifieke leerresultaten. Zo is er een apart OLR over het journalistiek ondernemerschap (OLR 12) en wereldburgerschap: internationaal en intercultureel (OLR 13). In de kritische reflectie en tijdens de gesprekken heeft het panel voldoende aanwijzingen gevonden dat de leerresultaten afgestemd zijn met de andere journalistieke opleidingen, zoals ook de master, en het werkveld. Het panel oordeelt dat de opleidingsspecifieke leerresultaten gedragen zijn door het werkveld en dat studenten kiezen voor de opleiding vanwege het multimediale, het publicerende karakter en Brussel.

De leerresultaten zijn **helder en consistent opgebouwd**. Onderliggend aan elk leerresultaat zijn gedragsindicatoren opgesteld. Dit is op een overzichtelijke manier gestructureerd en weergegeven in een leerresultatenmatrix. De matrix geeft zicht op hoe de graduele verwerving van de leerresultaten doorheen de opleidingsonderdelen gebeurt.

De ECTS-**fiches** geven duidelijk weer wat de beoogde leerresultaten en gedragsindicatoren van een specifiek opleidingsonderdeel zijn.

VERBETERPUNT

De opleiding Journalistiek wil dat elke afgestudeerde student vaardig is in het audiovisuele en multimediale. Het panel vindt dit een sterke ambitie maar merkt op dat die ambitie vooral in de werving en promotie naar voren komt, maar beter verweven kan zijn in de opleiding. Het panel meent dat als de opleiding dit opneemt in haar leerresultaten, dat elke afstuderende student dan ook effectief een audiovisueel en multimediaal product moet gemaakt hebben.

Het panel wijst erop dat vandaag elk journalistiek product zijn eigen multimediale campagne heeft. Een artikel heeft vaak een audiovisueel element. Een reportage heeft meestal een kort tekstartikel, een tweet, een facebookpost en dergelijke meer. Vaak is er ook een kort audiovisueel element of een grafisch element voor Instagram of andere sociale media. Geen van die zaken moet daarom diep uitgewerkt zijn. Het is legitiem dat een tekstartikel vooral een tekstartikel is, maar een korte, audiovisuele quote kan veel doen in de omkadering van de tekst en de promotie ervan. Studenten journalistiek moeten op die manier leren nadenken over hun product en de promotie ervan. “Hoe ga je dit op sociale media promoten?” moet een vaste reflex worden.

Studenten zullen altijd specifieke talenten hebben. Het is niet erg dat sommige studenten meer in het ene uitblinken dan in het andere. Maar een opleiding die zich profileert als multimediaal, moet elke student van elke medium hebben laten proeven.

Door meer in te zetten op de campagne die het journalistieke product vergezelt, zijn er ook meer mogelijkheden om tekst of audiovisuele elementen een rol te laten spelen zonder dat elk onderdeel *“heavily produced”* of diep uitgewerkt hoeft te zijn. Promotie op meerdere platformen wordt ook steeds meer de norm in het werkveld. Ook de journalist als zelfstandige ondernemer zal er meer en meer zelf op moeten toezien dat hij of zij zichzelf en zijn of haar journalistieke product *in the picture* plaatst.

AANBEVELINGEN

Het panel vindt dat de studenten meer in aanraking moeten komen met de wetenschappelijkheid (OLR 7). Dit betekent niet dat de opleiding een opleidingsonderdeel statistiek of dataverwerking moet opnemen in haar curriculum. Maar wel dat studenten leren om inzichtelijk met cijfers om te gaan. Wat betekenen bepaalde wetenschappelijke begrippen, zoals correlatie en causaliteit? De opleiding biedt dit al aan in het derde jaar van de opleiding maar het panel meent dat dit vroeger in het traject aan bod mag komen zodat de studenten het daarna in hun traject meermaals kunnen toepassen tijdens de praktijkvakken en/of stages.

Het panel beveelt sterk aan om vooral niet de leerresultaten over taal af te zwakken. De opleiding legt de lat hoog. Zo getuigden lectoren dat studenten bij internationale uitwisselingen geen vak Engels moeten opnemen maar dat ze zich kunnen focussen op de journalistieke vakken omdat hun niveau van het Engels voldoende is om die lessen in het hoger onderwijs te volgen. Ook kwam tijdens de gesprekken aan bod dat de opleiding Journalistiek eerst was ingestapt in het departementale taalsas maar dat na feedback van de studenten, de opleiding snel terug zelf de taalvakken binnen de opleiding heeft vormgegeven. Het is immers niet de bedoeling om de dt-regel te herhalen bij de start van de opleiding maar meteen taalvakken aan te bieden die gefocust zijn op journalistiek schrijven zoals structureren van tekst, actief schrijven, vlotte zinsbouw en dergelijke meer. Daarbij mag er voor het panel ook meer aandacht zijn voor scanbaar schrijven. Online worden teksten vaak anders gelezen dan op papier.

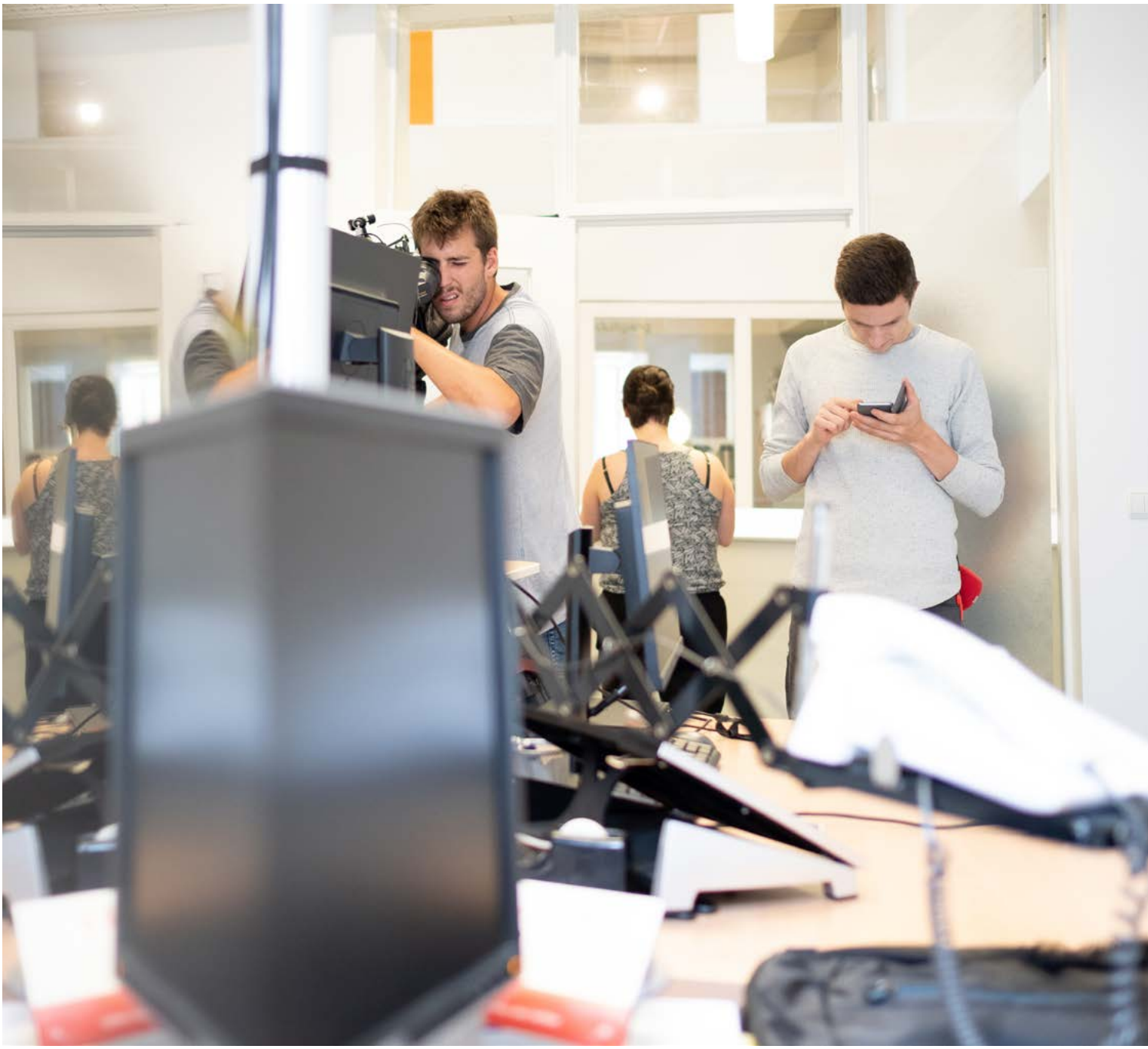

De opleiding heeft recent ingezet op journalistiek ondernemerschap. Het panel beschouwt dat als een stap in de goede richting maar adviseert dat dit onderdeel nog meer zou worden toegespitst op de concrete situatie van jonge journalisten. Ga met de stakeholders in gesprek over de operationalisering van dit ondernemerschap. Studenten geven aan dat ze leren over hoe ze een mediabedrijf moeten oprichten en een financieel plan moeten maken, maar dat helpt hen niet om te leren hoe ze hun journalistieke producten moeten verkopen. Laat de studenten al proeven van het freelancen tijdens hun studies door dit element vroeger in de opleiding aan bod te laten komen. Zo kunnen ze vroeger al de eerste stappen zetten en bewuster hun netwerk uitbouwen om als freelancer van start te gaan. Bekijk ook met de studenten andere mogelijkheden zoals een eventueel verdienmodel op YouTube.

3. STELLEN DE INHOUD EN DE STRUCTUUR VAN HET CURRICULUM DE STUDENTEN IN STAAT OM DE BEOOGDE LEERRESULTATEN TE BEHALEN?

STERKTES

Het panel vindt de opbouw van het curriculum met de horizontale (Brussel, Europa, wereld) en verticale leerlijnen (omgeving, vaardigheden, talen en praktijk) duidelijk en helder.

Het panel heeft kunnen vaststellen tijdens de gesprekken dat de stakeholders betrokken worden bij de vormgeving van het curriculum. Zo heeft de opleiding er resoluut voor gekozen om een generalistische opleiding te zijn en dus de studenten breed op te leiden zonder afstudeerrichtingen of keuzetrajecten. Die keuze is er gekomen na gesprekken met het werkveld en de resonantiecommissie. Studenten daarentegen geven tijdens de gesprekken weer dat zij soms wat specialisatie missen. Ze vergelijken zich met stagiairs van andere hogescholen die meer bedreven zijn in een bepaald medium of specifieke techniek. Alumni spreken dit dan weer tegen. Zij staan meer achter de generalistische en multimediale aanpak omdat zij inzien dat de werkomgeving en techniek snel veranderen terwijl de brede kennis en multimediale aanpak uiteindelijk beter renderen in het werkveld. Elke werkplek heeft uiteindelijk zijn eigen systemen die elke werknemer zich toch eigen moet maken. De opleiding voorziet wel een keuzevak in het derde deeltraject maar het is vooral via de praktijkoefeningen, de vakken 'Journalistiek Actief buiten school' (JABS) en de stages dat een student zijn eigen parcours kan uitstippelen en zijn passies kan najagen. Zo vernam het panel tijdens de gesprekken dat een student zich tijdens zijn stage al kon specialiseren in sportjournalistiek en dat de opleiding voor een studente al tijdens het 2de deeltraject, waar geen buitenlandse mobiliteit is voorzien, toch een stage bij Al Jazeera in Quatar faciliteerde. Het panel waardeert die flexibiliteit.

Het panel heeft vastgesteld dat de opleiding veel belang hecht aan taal. In het curriculum zijn er aparte taalvakken Nederlands, Frans en Engels terug te vinden in een aparte leerlijn talen. De opleiding heeft recent *language support* bijgestuurd op basis van de feedback van de studenten tijdens de opleidingscommissie. *Language support* werd initieel departementaal breed georganiseerd voor alle managementsopleidingen maar voor de studenten was dit onvoldoende opleidingsspecifiek en uitdagend. De opleiding heeft het talenonderwijs terug binnen de opleiding getrokken en aangepast aan de nodige vereisten.

Het belang van correct Nederlands taalgebruik komt ook tot uiting in de aanwezigheid van een taalbewaker binnen de opleiding en een taalanker binnen het departement. Daar waar de taalbewaker als coach fungeert binnen de praktijkvakken, organiseert het taalanker thematische monitoraten in groep of individuele feedbackmomenten. In de kritische reflectie merkt de opleiding op dat door de veranderende, meertalige instroom er meer dan ooit nood is aan verwerving van taalvaardigheid.

Het panel moedigt de opleiding aan om in te zetten op taalontwikkeld lesgeven om zo de taalvaardigheid van de studenten buiten de leerlijn talen eveneens te verstevigen. Het panel is ervan overtuigd dat de aandacht voor taal binnen de opleiding een sterk punt is en ze heeft tijdens de gesprekken gemerkt dat het werkveld, de studenten en de alumni dit ten zeerste waarderen.

Binnen de vakken 'Kaders en roots' in alle bachelorjaren krijgen studenten regelmatig actualiteitstesten. Dergelijke testen trainen de attitude om verschillende media en nieuwskanalen op te volgen, verbanden te leggen, te synthetiseren en de algemene kennis te verbreden en verdiepen. Studenten geven aan dat het veel inspanning vraagt om dit voor te bereiden en dat het voor hen stresserend is om alle nieuws te volgen. Alumni kijken hier achteraf tevreden op terug omdat de brede vorming en werkethiek later in het werkveld renderen. Het panel staat achter die aanpak en vindt de brede vorming en het aanleren van de nieuwsattitude binnen de opleiding waardevol.

Het panel vindt dat de opleiding goed heeft nagedacht over de opbouw van de werkvormen binnen het gehele curriculum. Er is een mooie afwisseling tussen theorievakken en praktijkvakken en tussen individueel en groepswerk. Zowel de studenten als de alumni geven aan dat de twee stages binnen de opleiding een grote meerwaarde zijn. De opleiding is daarmee uniek in Vlaanderen en studenten kiezen vaak bewust voor de Erasmushogeschool omwille van de vele praktijk- en stagemogelijkheden.

Ook inhoudelijk geeft het de studenten kansen om zich beter te kunnen oriënteren in het werkveld en te groeien binnen een bepaald medium of discipline. Studenten die doordacht hun stages kiezen, leveren als het ware een visitekaartje af voor toekomstige jobmogelijkheden.

Het panel is onder de indruk en gecharmeerd door het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek dat de opleiding voert en vooral het in de praktijk brengen van het onderzoek binnen de opleiding. De studenten werken mee aan het lopende wetenschappelijke onderzoek en de opleiding communiceert intern en extern over de resultaten van het onderzoek. Dit onderzoek volgt niet alleen de visie en de sterktes van de opleiding en is ook relevant voor de toekomstvisie die de opleiding zelf ontwikkelt. Het onderzoek heeft in het verleden ook impact gehad op het (Vlaamse) medialandschap *(factchecks, toekomstonderzoek)* en het voedt proactief het debat over de journalistieke sector (onderzoek 2020-21).

VERBETERPUNTEN

/

AANBEVELINGEN

Studenten geven tijdens de gesprekken aan dat enerzijds het audiovisuele te weinig aan bod komt in vergelijking met de print media en anderzijds dat er in de vakken audiovisuele technieken over de drie jaren heen overlap zit. Het panel beveelt aan om de inhouden van de vakken naast elkaar te leggen en eventuele overlap te schrappen en de balans tussen de verschillende mediaproducten te bewaken. Focus daarbij op hoe je bijvoorbeeld een montage maakt door de keuze van de beelden en niet op welke technische montageprogramma's er bestaan. Beeldgrammatica is belangrijker dan specifieke software. Ook beveelt het panel de opleiding aan om ervoor te zorgen dat oefenkansen voor élke individuele student ingebouwd worden. Elke student moet hierbij uit zijn of haar comfortzone worden getrokken.

De opleiding geeft in haar ambitie aan dat ze studenten multimediaal wil opleiden. Het panel beveelt aan om de multimediale *publishing* strategie ook te laten doorwerken in de producten van de studenten. Dit hoeft niet voor elk nieuwsbericht ambitieus te zijn; de student kan één product uitwerken (artikel, filmpje, podcast, …) rond een bepaalde inhoud en dan een draaiboek opmaken voor de aansluitende producten. Zo

kunnen studenten al oefenen binnen de opleiding op een strategie waarbij de multimediale producten elkaar ondersteunen en versterken om het nieuwsitem te brengen.

Eveneens beveelt het panel aan om *factchecks* die studenten uitvoeren binnen het kader van hun opleiding te publiceren. Die sterkte, voortgekomen uit het PWO-onderzoek (2015-18), lag mee aan de basis van de *factchecks* in de Vlaamse media en werd ingebed in de opleiding. De opleiding moet dit levend houden en ermee naar buiten komen. Waarom zijn er geen *factchecks* terug te vinden op Erasmix?

Het panel vindt het positief dat de opleiding ook inzet op ondernemerschap en aandacht heeft voor het freelancen in de sector. Het panel meent dat als de opleiding dit eerder aanbiedt binnen de opleiding, de studenten meer leerkansen hebben tijdens de opleiding om in te zetten op freelancen en dit te exploiteren tijdens het vak 'Journalistiek Actief Buiten School'. Zo kan de student er al voeling mee opbouwen en leert de student zichzelf al in de markt te zetten en een portfolio uit te bouwen.

Het panel vindt het vak JABS al sterk in opzet en uitvoering en suggereert om de studenten nog verder te drijven binnen hun portfolio. Scoor studenten op effectieve publicaties en redactioneel werk.

Wereldburgerschap beperkt zich niet tot fysieke internationale uitwisseling, maar betekent ook dat je moet leren herkennen dat de wereld letterlijk aan je deur ligt. In Brussel zijn zowat alle nationaliteiten terug te vinden. Videochat maakt het nog meer dan vroeger mogelijk om een internationaal netwerk te hebben en daar ook journalistiek mee te bedrijven zonder fysiek afstand af te leggen. Het panel beveelt aan om daar nog meer werk van te maken.

4. STELT DE LEEROMGEVING (STUDIEMATERIAAL, INFRASTRUCTUUR, LECTOREN, BEGELEIDING) DE STUDENTEN IN STAAT OM DE BEOOGDE LEERRESULTATEN TE BEHALEN?

STERKTES

Het panel spreekt haar bewondering uit voor de kleine sterke ploeg die goed aan elkaar hangt. Het team is enthousiast, professioneel en zeer gedreven. De opleiding heeft goed nagedacht over een evenwichtige mix: enerzijds dragen de vaste lectoren de opleiding en bewaken ze de didactiek, anderzijds brengen de gastlectoren het praktische werkveld en de nieuwe tendensen binnen in de opleiding.

De studenten gaven aan tijdens de gesprekken dat ze de werkveldkennis van de gastlectoren apprecieerden en dat het hen motiveerde om het beste uit zichzelf te halen.

Het panel uit zijn bezorgdheid over de weinige schouders die structureel de opleiding dragen maar vindt wel dat de opleiding doordacht de taken verdeelt. Het opleidingshoofd heeft een adjunct die beleidsmatig alles mee opvolgt. Ook heeft de opleiding een systeem waarbij een vaste lector verantwoordelijk is voor een leerlijn of een aantal vakken waarvan hij of zij het didactische aspect bewaakt en de gastlectoren ondersteunt

bij de onderwijskundige taken en de evaluatie. Dergelijke werking compenseert het mogelijke tekort aan didactische vorming bij de gastlectoren. De opleiding probeert wel gastlectoren aan te trekken die studenten bijvoorbeeld tijdens een stage heel goed gecoacht hebben.

De opleiding heeft 6,5 VTE onderwijzend personeel om een honderdtal studenten te begeleiden. In het hoger onderwijs gebruikt men doorgaans de ratio van één lesgever per 20 studenten om in te schatten of er voldoende personeel is. Deze opleiding heeft een ratio van één lesgever voor 15,4 studenten. De coachende aanpak maakt dit ook nodig. De mix tussen mensen die met beide voeten in de praktijk staan en voltijdse krachten, maakt wel dat er veel druk rust op de voltijdse krachten.

Het panel heeft vastgesteld dat zowel de lesgevers als de begeleiding heel dicht bij de student staan. Zowel studenten als alumni getuigen positief over de ondersteuning die Studeo biedt als het aanspreekpunt voor studie- en trajectbegeleiding. Er gebeuren niet alleen voortgangsgesprekken maar ook studieplanning en psychosociale eerstelijnshulp. Studenten die afhaken en niet meer naar de les komen, worden gecontacteerd door de studentenbegeleider. Daarnaast staan de lectoren als coach dicht bij hun studenten doorheen de praktijkvakken en motiveren ze de studenten om ambitieus te zijn en de lat hoog te leggen. Die individuele begeleiding vindt het panel een sterk punt. Het past ook binnen de onderwijsvisie van de instelling (SPE3-Strategisch Plan EhB 3) waarbij wordt ingezet op uitdagend en zelfgestuurd onderwijs, de coachende aanpak en blended onderwijs. Het panel heeft de indruk dat het online leerplatform Canvas op een gestructureerde manier wordt ingezet, dankzij de feedback van de studenten in de opleidingscommissie en de ondernomen actie van de lectoren. Daarenboven vindt ze het goed dat studenten kunnen instappen in een groepsaankoop van online softwarepakketten. Dit drukt de kostprijs. De opleiding zorgt ervoor dat de opleiding betaalbaar blijft door materiaal te voorzien dat kan uitgeleend worden en door ook internationale uitwisselingen in Rijsel te voorzien. Daarnaast kunnen studenten ook beroep doen op studentenvoorzieningen (Stuvo) voor bv. een studielening.

Het panel heeft ter plekke op campus Bloemenhof kunnen vaststellen dat de opleidingsspecifieke infrastructuur zoals het redactielokaal, de montagecellen en de kleine TV- en radiostudio voldoen om de studenten de mogelijkheid te geven hun praktijkoefeningen te kunnen uitvoeren. De studenten van het tweede en derde jaar gebruiken ook de grote televisiestudio op campus Kaai in Anderlecht. Studenten gaven in de gesprekken aan dat ze geen gebruik maken van de radiostudio op het Ritcs. Is het mogelijk om een samenwerking op te zetten met de opleiding radio van het Ritcs (XL Air) zodat de studenten meer in aanraking komen met dit medium? Studenten gaven aan dat dit een gemis is in de opleiding.

Het panel heeft uit het kengetallenrapport kunnen vaststellen dat het studierendement van de opleiding journalistiek hoger is dan dat van de andere bacheloropleidingen in het departement M&M. Daar waar de andere opleidingen een gemiddeld studierendement tussen de 70 en 75% optekenen, is dat voor Journalistiek tussen de 80 en 85%. Het panel vermoedt dat dit gedeeltelijk te verklaren is door het grotere aantal ASO-instromers in de opleiding.

Studenten ontvangen voor een beperkte prijs een softwarepakket dat toelaat actief te zijn in onlinejournalistiek. Via Stuvo wordt de inclusiviteit op dit vlak opgevolgd. Audiovisueel materieel is beperkt in aantal maar heeft voldoende kwaliteit. Laptop en smartphone worden als gegeven beschouwd zonder dat de opleiding hoge technische vereisten oplegt. Het panel is van oordeel dat de leermiddelen voldoende recent en kwaliteitsvol zijn en inclusief toegankelijk.

VERBETERPUNTEN

/

AANBEVELINGEN

Tijdens de gesprekken met studenten en alumni kon het panel vaststellen dat in groepstaken sommige studenten zich wat verbergen achter de vaardigheden van de andere groepsleden. Studenten die niet durven telefoneren of niet vaardig zijn in het monteren van filmpjes, laten die taken over aan andere studenten die de vaardigheden wel hebben. Het is belangrijk dat die studenten zich niet verbergen en uit hun comfortzone komen. Het panel suggereert om- als dit personeelsmatig mogelijk is- de studentengroepen kleiner te maken.

Het panel vindt het belangrijk dat elke student een filmpje over een nieuwsitem maakt dat online gaat. Ook hier lijkt het voor het panel voldoende dat de basiskwaliteit in een aantal gevallen kan volstaan. Niet elk audiovisueel product hoeft een reportage te worden voor een programma als 'Terzake'.

Het panel moedigt de opleiding aan om verder te gaan op het ingeslagen pad om nieuwe profielen van lectoren aan te trekken in de opleiding. Ze heeft hiervoor al een mooie start gezien maar het panel vindt dat de opleiding oog moet blijven hebben voor het aantrekken van diverse profielen qua leeftijd, gender, culturele achtergrond en journalistieke ervaring.

De opleiding zet sterk in op coaching. Dat beamen studenten en alumni. Maar in de gesprekken geven studenten meermaals aan dat lectoren vinden dat studenten zelf kansen moeten grijpen. Studenten getuigen ook over medestudenten die zich wegstoppen tijdens groepswerk. Het panel beveelt aan om die discussie te voeren met de studenten en lesgevers. Zijn er werkvormen of evaluatievormen die dit wegsteekgedrag verminderen? Zijn er werkvormen die studenten er meer toe kunnen brengen om zelf het stuur in handen te nemen van hun eigen groeiproces?

Het panel ziet veel mogelijkheden in de website Erasmix om zich als opleiding te positioneren en te profileren met thema's rond grootstedelijkheid, diversiteit en de leefwereld van jongeren. Zo krijgt de website ook een duidelijk stijl en doelpubliek en kunnen de studenten ook content leveren die past binnen deze niche. Laat de website een paar weken per jaar een echte nieuwswebsite zijn en laat de studenten dit dan ook onder hun verantwoordelijkheid beheren. De derdejaars studenten kunnen de eindredactie doen van artikels van de medestudenten uit de verschillende jaren. Zo zal de website niet alleen bijdragen tot de ambitie als publicerende opleiding maar kan de website ook nieuwe studenten aantrekken. Probeer de lay-out op de website ook hedendaags en aantrekkelijk te maken. Misschien kan dit in samenwerking met de opleiding Multimedia en creatieve technologie? En waarom ook niet inzetten op Instagram en stories van studenten Journalistiek publiceren? Jongeren volgen die media en dat spreekt hen heel erg aan. Probeer dus van de journalistieke productie nog meer een visitekaartje van de opleiding te maken.

Studenten geven aan dat de studiedruk disproportioneel hoog is in vergelijking met de andere opleidingen binnen het departement. Het panel heeft vastgesteld dat binnen de opleidingscommissie de studenten wel de ruimte hebben om dit aan te kaarten en dat de opleiding daarmee dan ook aan de slag gaat. Het concrete probleem dat als voorbeeld tijdens de gesprekken naar boven kwam, ging over een slechte spreiding van taken over het academiejaar. Ook geven de studenten tijdens de gesprekken aan dat het tweede jaar zwaarder is dan het eerste jaar qua studiedruk. Het panel beveelt aan om systematisch de studiedruk in kaart te brengen zodat de opleiding proactief dergelijke problemen kan voorkomen.

5. GARANDEERT HET GEHEEL VAN EVALUATIES BINNEN DE OPLEIDING DAT STUDENTEN DE BEOOGDE LEERRESULTATEN HEBBEN BEHAALD?

STERKTES

Het panel vindt het sterk dat de **afsluitende toetsing** geen klassieke, geschreven bachelorproef is, maar bestaat uit een volledig afgewerkt product dat gepresenteerd wordt voor een externe professionele jury. De opleiding bewaakt het eindniveau en het behalen van de opleidingsspecifieke leerresultaten via het AP (afstudeerproject), in combinatie met de eindstage en het verslag daarvan. Tijdens het afstudeerproject beoordeelt een externe jury van journalisten en redacteurs het individueel publiceerbaar journalistiek product en de taalaspecten ervan samen met de professionele attitude van de student; dit alles wordt gecoördineerd door een lector uit het team.

Het panel beveelt wel aan om het multimediale karakter sterker door te trekken in het afstudeerproject. Het project kan gerust een product zijn voor één bepaald medium. Maar het journalistiek werkstuk wordt ook gepromoot en gepubliceerd via andere media en platformen, zoals eerder al werd aangehaald.

De eindstage wordt beoordeeld na observatie en besproken tijdens een driehoeksgesprek tussen stagementor, de student en de lector. Dergelijke aanpak vindt het panel bijdragen tot de transparantie van de evaluatie.

De student krijgt meteen feedback op zijn functioneren op de werkplek en op het brede spectrum van de journalistieke producten die hij/zij aflevert. Ook vindt het panel het sterk dat de opleiding een vast scoringsformulier gebruikt, gebaseerd op de leerresultaten, om op betrouwbare en valide wijze de stage te beoordelen.

Dankzij de ECTS-fiches die de lectoren hebben uitgeschreven voor elk opleidingsonderdeel weet de student welke doelen en inhoud in elk vak voorop wordt gesteld. Het panel vindt dat op die manier de verwachtingen van de opleiding qua evaluatie duidelijk zijn voor de studenten.

Het panel had waardering voor het toetsbeleid dat de opleiding heeft uitgezet. Vooral de coachende opvolging van de studenten bij de realisatie van hun journalistiek werk en de continue en tijdige tussentijdse formatieve feedback aan de studenten vindt het panel heel sterk. Dit geeft de studenten kansen om snel bij te sturen tijdens hun praktijkvakken, te groeien en hun sterktes te ontdekken. Tijdens de gesprekken getuigden lectoren dat die feedback vooral tijdens de praktijkvakken en de vakken Journalistiek Actief Buiten School wordt toegepast.

Het panel stelt vast dat de studenten op de hoogte zijn van wat de opleiding van hen verwacht voor de **evaluatie**. Die verwachtingen zijn **transparant** voor de studenten door de ECTS-fiches die ze ook in Canvas, het online leerplatform, terugvinden. Het examenreglement vinden de studenten vlot online terug en omvat de procedures van evaluatie en -betwisting.

VERBETERPUNTEN

/

AANBEVELINGEN

De opleiding formuleert in zijn toetsbeleid dat ‘publiceerbaarheid’ het kwaliteitscriterium bij uitstek is, vooral in het afstudeerjaar bij het AP (afstudeerproject). De opleiding heeft als journalistiek adagium: *‘Be good and show it’*. Het panel beveelt aan om nog meer in te zetten op dat laatste en dus ook vroeger in de opleiding zo veel mogelijk te sturen richting een publicatiewaardig resultaat. Een optie kan zijn om dit nog meer mee te nemen in de evaluaties, en dit niet alleen bij het eindwerk. Het panel meent dat de leerlijn JABS (Journalistiek actief buiten school) de mogelijkheid biedt om die verplichte redactionele dimensie op te nemen in de evaluatie. Binnen JABS moet hoe dan ook de nadruk liggen op concreet journalistiek werk.

Uit het opleidingsplan blijkt dat lectoren voor de actuatests hun vragen uitwisselen en feedback geven. Dit vindt het panel al een goede eerste stap. Ze beveelt aan dat de lectoren de consistentie in de toetsing zouden bewaken. Dat kan bijvoorbeeld via een interne toetswerkgroep van lectoren die elke examenperiode enkele examens onder de loep neemt.

6. BEANTWOORDEN DE UITSTROMENDE STUDENTEN AAN DE MAATSCHAPPELIJKE VERWACHTINGEN OP PROFESSIONEEL VLAK?

STERKTES

De opleiding heeft in zijn visie en missie heel wat keuzes gemaakt waarbij ze zich onderscheidt van andere journalistieke opleidingen. Tijdens de gesprekken heeft het panel meermaals kunnen vaststellen dat die keuzes gewaardeerd worden door zowel alumni (brede opleiding zowel qua actuatesten, kader en roots als het multimediale) als het werkveld (publiceren, talen, multimediale). Vertegenwoordigers van het werkveld hebben bevestigd dat die keuzes renderen in de professionele werkomgeving. De afgestudeerde studenten hebben op professioneel vlak het juiste niveau om in de sector aan de slag te kunnen.

Uit de alumnibevraging uit 2017-18 blijkt dat 65% van de respondenten aan het werk is; het merendeel van de nog niet werkende studenten volgen nog een vervolgopleiding (tweede professionele bachelor of masteropleiding), meestal richting communicatie.

Het panel vindt het sterk dat de **alumni** zich nog **heel betrokken** voelen bij de opleiding. Het panel was onder de indruk van de goede contacten die de opleiding onderhoudt met de alumni. Zij komen graag naar de verschillende evenementen die de opleiding organiseert, zoals de Master of media of een alumni-evenement.

VERBETERPUNTEN

/

AANBEVELINGEN

Het panel beveelt aan om het afstudeerproject niet toe te spitsen op één eindproduct maar op een multi-mediaal package rond dezelfde inhoud. Binnen dat package mag één medium of platform belangrijker zijn. Maar dit zorgt er wel voor dat de student bij afstuderen een multimediaal visitekaartje kan afleveren, wat past binnen de eigenheid van de opleiding Journalistiek aan de Erasmushogeschool Brussel.

SRF